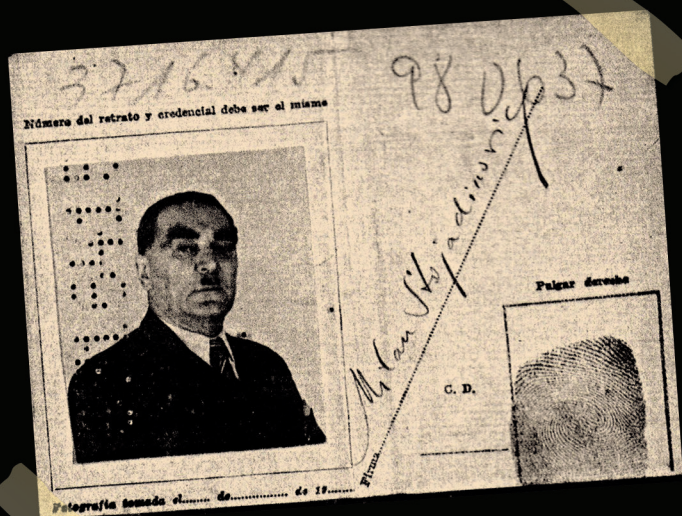

Већ извесно време као значајна тема у мојим проучавањима намеће се последњих двадесет година Стојадиновићевог живота, односно период који је провео ван власти и изван Србије и Југославије (1941–1961). Овај период његовог живота био је посебно изазован за истраживање јер се већина архивске грађе и других извора налазила ван наше земље, а резултат тог рада, проучавања и промишљања налази се на наредним страницама. Један од разлога зашто сам се прихватио овог посла је и чињеница да о овом раздобљу Стојадиновићевог живота постоји много слободних и погрешних интерпретација, информација и полунформација, које су доступне путем интернета. Жеља ми је била да се *арђентински њериод* (1948–1961) осветли из историографског угла и да се постојећи извори детаљно анализирају и укаже на њихову праву вредност.

Бојан Симић

СТОЈАДИНОВИЋ У АРГЕНТИНИ

IES

ФОНДАЦИЈА
СВЕТОЗАР
МИЛЕТИЋ

Бојан Симић

СТОЈАДИНОВИЋ У АРГЕНТИНИ

IES

Бојан Симић

**СТОЈАДИНОВИЋ
У АРГЕНТИНИ**

Београд 2022

САДРЖАЈ

Симићево трагање које траје	9
Предговор	13
МИЛАН СТОЈАДИНОВИЋ У АРГЕНТИНИ (1948–1961) – ПРИЛОГ ЗА БИОГРАФИЈУ	17
Долазак у Аргентину	18
Стојадиновић и социјалистичка Југославија	29
Стојадиновић и Павелић	37
Стојадиновић и српска емиграција у Аргентини	50
Стојадиновић и Црњански	58
Како је Милан Стојадиновић постао аргентински држављанин	61
Приватни живот	69
Извори и литература	77
ДОКУМЕНТИ ИЗ МИНИСТАРСТВА СПОЉНИХ ПОСЛОВА И ВЕРА, БУЕНОС АЈРЕС	81
ДОКУМЕНТИ ИЗ ОПШТЕГ АРХИВА СУДСКЕ ВЛАСТИ, БУЕНОС АЈРЕС	99
ИНТЕРВЈУИ И ЧЛАНЦИ	117
ФОТОГРАФИЈЕ	147
О аутору	167

Сећању на оца Велимира

Предговор

Ове године навршава се тачно двадесет година откада сам почео да се бавим личношћу и делом Милана Стојадиновића, политичара и државника, председника Владе, министра спољних послова и финансија Краљевине Југославије. На почетку тог пута стоји истраживање за дипломски рад „Европска јавност и пад Милана Стојадиновића“, који је одбрањен на Катедри за историју Југославије Филозофског факултета у Београду октобра 2002. Велику захвалност дугујем свом ментору професору Љубодрагу Димићу, који је подржао моју жељу да се бавим овом темом. Од тада па до данас моје интересовање за ову ванредно интересантну и важну личност какав је био Милан Стојадиновић није јењавало и поред других тема које су ми временом долазиле у фокус.

Током година бавио сам се различитим аспектима деловања Милана Стојадиновића, па и различитим периодима његовог живота. Мој магистарски рад, а делом докторат, тицали су се пропаганде коју су он и његова влада спроводили у периоду од 1935. до 1939. године. Из тих истраживања и радова

проистекле су и монографије у издању Института за новију историју Србије чији сам сарадник од 2005.¹ За време мог боравка у Италији током докторских студија и приликом посета тамошњим архивима, родила се идеја о обради интригантне теме која се тиче односа између Стојадиновића и званичника фашистичког режима, пре свега министра спољних послова грофа Ђана и италијанске дипломатије. Резултат тог рада били су чланци и монографија *Милан Стојадиновић и Италија. Између дипломатије и пропаганде*, такође у издању матичног института. Већ извесно време као значајна тема у мојим проучавањима намеће се последњих двадесет година Стојадиновићевог живота, односно период који је провео ван власти и изван Србије и Југославије (1941–1961). Овај период његовог живота био је посебно изазован за истраживање јер се већина архивске грађе и других извора налазила ван наше земље, а резултат тог рада, проучавања и промишљања налази се на наредним страницама. Један од разлога зашто сам се прихватио овог посла је и чињеница да о овом раздобљу Стојадиновићевог живота постоји много слободних и погрешних интерпретација, информација и полуинформација, које су доступне путем интернета. Жеља ми је била да се *архивински период*

¹ Бојан Симић, *Пропаганда Милана Стојадиновића*, (Београд: Институт за новију историју Србије, 2007); Bojan Simić, *In the Spirit of National Ideology, Organization of State Propaganda in Eastern and Southern Europe in the 1930s, Comparative Perspectives on Poland, Yugoslavia and Bulgaria* (Београд: Institut za noviju istoriju Srbije, 2013).

(1948–1961) осветли из историографског угла и да се постојећи извори детаљно анализирају и укаже на њихову праву вредност.

Публикација пред нама подељена је у четири целине. Прва представља уводну студију под називом „Милан Стојадиновић у Аргентини (1948–1961) – прилог за биографију“, где су анализирани сви доступни документи, релевантна литература, мемоарска грађа, новински чланци који говоре о Стојадиновићевом животу и раду у Аргентини. На крају првог дела наведена је листа свих коришћених извора и литературе. Другу целину чине документа из аргентинских архива која се тичу Стојадиновића. Превасходно се ради о грађи у вези са добијањем дозволе за улазак у Аргентину и процедуром за добијање аргентинског држављанства. Ти документи до сада нису били доступни истраживачима са наших простора и због тога смо одлучили да их на овом месту објавимо у преводу на српски језик. Трећи део публикације чине чланци о Стојадиновићу и интервјуи које је дао у Аргентини. Они нам осветљавају како су други видели Стојадиновића и његов рад, а такође нам омогућавају да се упознамо са његовим ставовима по разним тада актуелним питањима, као и онима из ближе прошлости. Завршни део публикације чини десетак фотографија насталих током педесетих и шездесетих година у Аргентини. Већина њих су потпуно нове за читаоце са ових простора и приказују Стојадиновића у његовим позним годинама.

У раду на овом пројекту несебичну подршку пружиле су ми бројне колеге и пријатељи. Аргентинске колеге Дамијан Лев и Августин Косовски дали су немерљив допринос на прикупљању грађе која се налази у архивима у Буенос Ајресу. Период короне и затвореност архива додатно су отежали тај процес, али је на крају све обављено, рекло би се, на време. Што се тиче помоћи око превођења текстова захваљујем се колегама Рајку Петровићу и Владимиру Цветковићу. На крају, велику захвалност дугујем Институту за европске студије, а посебно директору Миши Ђурковићу, без чијег ентузијазма не би било финалног резултата који је пред нама.

Публикација је настала као резултат рада у Институту за новију историју Србије који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја РС, а на основу Уговора о реализацији и финансирању научноистраживачког рада НИО у 2022. години бр. 451-03-68/2022-14/200016 од 4. 2. 2022.

Аутор
Сурчин, марта 2022.